

УДК 72. 012 + 721

ЕКОПРОЕКТУВАННЯ В СИСТЕМІ АРХИТЕКТУРНОЇ, АРХИТЕКТУРНО-ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ І ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ОСВІТИ.

Денисенко К. В., асистент кафедри ОА і ДАС
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Тел. 8 (097) 010-57-26

Анотація. В статті розглядаються питання актуальності виховання екологічної культури професійних дизайнерів та архітекторів і необхідність введення в систему архітектурно-дизайнерської освіти навчальних завдань і навчальної дисципліни «Екопроекткування».

Ключові слова – архітектурне середовище, архітектура, дизайн, архітектурно-дизайнерська освіта.

Постановка проблеми. Не зважаючи на підвищення зацікавленості фахівців і частини споживачів питаннями оздоровлення негативного в екологічному плані середовища і зменшення руйнівного впливу створеної людиною техногенної цивілізації, практика будівництва, особливості способу мислення і способу життя більшості населення України, тематика і методика учбового і практичного проектування вказують на недостатній рівень усвідомлення необхідності змін в відношенні до екологічних проблем і наслідків зазначених проблем на саме існування людства.

Мета роботи. Аргументувати необхідність введення в систему підготовки архітекторів, архітекторів-дизайнерів і дизайнерів завдань або окремих дисциплін з екологічного проектування.

Аналіз останніх досліджень. В. Т. Шимко підкреслює, що «метою роботи нових зодчих» стало не престижне штучне проектування значних будинків і ансамблів, а гармонізація всього нашого оточення, в усіх його видах і деталях [1, С. 8]

Розвиток науки і техніки, новітніх технологій, розрив з законами природи, розвиток техногенної цивілізації, руйнівної і антагоністичної природному оточенню, збільшення вимог і бажань споживачів, вимагають комплексного підходу до рішення проблем проектування середовища життєдіяльності людей.

Все більше фахівців присвячують свої роботи питанням екології, екологічної гармонізації штучного і природного середовища, пошуку вирішення вказаних проблем. Це ілюструє і сучасне визначення терміну «дизайн», запропоноване В. Я. Даниленком [2]. Заслужують на увагу розробки В. А. Ярового, в яких він комплексно аналізує особливості формування архітектурного середовища в умовах антропогенних впливів і виводить принципи архітектурно-екологічного формування житлових комплексів, і дослідження Орлової О. О [3], яка розглядає актуалізацію екологічного фактору в дизайні. Виділила специфічні стратегії проектування, що мають задовольнити в сучасному екологічному стані, визначила характерні особливості екологічного дизайну, відзначила актуальність екологізації дизайнерської освіти, що демонструє важливість і необхідність впровадження екологічного фактору у сферу проектно-художньої діяльності.

Зв'язок з науковими програмами. Робота виконана згідно комплексних програм науково-дослідних робіт кафедри основ архітектури і дизайну архітектурного середовища АХІ ОДАБА (м. Одеса) та інституту міжнародної і післядипломної освіти Східноєвропейської академії економіки і менеджменту (м. Черкаси).

Завдання роботи.

- Проаналізувати необхідність виховання екологічної культури у фахівців - проектувальників і користувачів.
- Проаналізувати існуючі завдання і підходи до учбового і практичного проектування і наслідки зазначених підходів для екологічного стану середовища.
- Запропонувати загальну структуру навчальної дисципліни з «Екопроекування».

Низький рівень загального розвитку більшості населення України, втрата інституцій морального виховання, відсутність правових відносин в державі, проголошення основною метою існування дій щодо накопичення матеріальних цінностей і збагачення будь-яким, навіть злочинним шляхом, фактично хаотичний розвиток суспільства, ніким не обмежені можливості для тих, хто має великі гроші, загострюють як суспільно-етичні, матеріальні, так і екологічні проблеми. І при відсутності духовних і моральних важелів впливу на свідомість матеріалістично налаштованого населення уявляється за необхідне пояснення людям на матеріалістичному рівні наслідків їх варварського відношення до природи і навіть до себе.

Необхідне ілюстроване фактами, цифрами, прикладами з життя людей пояснення конкретного впливу, конкретних факторів, конкретних елементів, дій, на конкретні органи і конкретні наслідки.

І хоча при комерціалізації суспільства і істерії споживання вирощування класу бездумних споживачів, екологічне виховання, екологічна освіта людей є матеріально невідгідною як для тих, хто буде постійно займатися такою освітою, так і для тих, хто наживається на зазначеній істерії споживачтва, залишаються можливості пояснювально-виховної роботи тими представниками інтелігенції, хто напряду не залежить від вигод або невигод наслідків зазначеної діяльності. Такі можливості позитивного впливу на маси мають свідомі і розуміючі небезпеку екологічного кризового стану представники творчої і педагогічної інтелігенції. Тим більше, таке завдання під силу викладачам, при наявності в системі вищої освіти предметів з загальної екології, екологічної безпеки і т. д. Величезний потенціал можливостей виховання екологічної культури як фахівців-проектувальників, так і користувачів (котрими є також і самі проектувальники і члени їх родин) належить спеціальним предметом з практичного екологічного проектування. Навчальні предмети з практичного екопроекування повинні ознайомити ближче студентів з існуванням і характером екопроблем, привчити до звички пошуку рішення екопроблем засобами архітектури і дизайну, навчити свідомо відноситись до природи і людини, надати розуміння, що архітектура цінна лише через сприймання її цінності людьми, а сприймання адекватної цінності можливе лише при існуванні певного здоров'я у людей.

Сучасні підходи до учбового і практичного проектування як архітекторів, так і архітекторів-дизайнерів і дизайнерів будь-якої спеціалізації, за рідким виключенням, ставлять за мету перш за все художнє рішення, композиційні пошуки для емоційного враження або виконання певних параметрів.

А питанням безпечності, нешкідливості, тим більше, корисності фактично не приділяється ніякої уваги.

Людство довгий час переймалось і переймається питанням саме зовнішнього вигляду, створивши багато в чому антигуманну сутність сучасної цивілізації. Тому в наш час так багато об'єктів естетичних, але не завжди безпечних і корисних. Наш час, час моральної і екологічної анархії і руйнації, час кризового екологічного стану вимагає введення в курс підготовки архітекторів і дизайнерів будь-яких спеціалізацій завдань або окремих навчальних дисциплін з практичного «Екопроекування».

Робочі навчальні плани різних ВНЗів мають дисципліни з основ екології (дисципліна 1.2.7 Робочого навчального плану підготовки спеціалістів ХДТУБА [4], дисципліна 2.07 Робочого навчального плану підготовки бакалаврів КНУБА [5]), а також «Теорія архітектурної екології» [6], «Екологічні проблеми формування архітектурного середовища» (18 годин

лекцій і 14 практичних [6]), а також «Урбоекологія» (дисципліна 3.2.11 [7]), «Історія катастроф» (дисципліна 3.1.4 [7]). Існують також дисципліни екологічного спрямування і в освіті інших, не архітектурних спеціалізацій (2.2.7 «Основи екології та екодизайн» [8]). Але, в основному, всі зазначені дисципліни мають лекційний, теоретичний характер (позитивним виключенням є вищезазначена дисципліна з робочого навчального плану КНУБА «Екологічні проблеми формування архітектурного середовища» [6]). Але теоретичний курс має, перш за все, функції ознайомлення. Щоб привчити студентів (а в майбутньому архітекторів-практиків) до екологічного мислення, до бажання і вміння вирішувати екологічні завдання на практиці, не достатньо лише лекційних занять, необхідні також завдання з повноцінного практичного екологічного проектування. Безумовно, необхідним є і теоретичний курс, який має інформувати студентів про види техногенної і природної небезпеки і наводити приклади найбільш небезпечних, з точки зору екології, архітектурних рішень, а також приклади ігнорування в архітектурі екологічних проблем. Також повинні розкриватись позитивні тенденції і досягнення світової науки і архітектури в галузі безпеки і захисту людей і методи і засоби створення екологічно безпечних і екологічно корисних об'єктів.

Але найважливішим є практичний курс. Практичний курс повинен включати в себе проектування архітектурних і середовищних об'єктів, в основі яких лежить перш за все екологічна безпечність (форми, конструкції матеріалів, принципів розміщення і благоустрою), розробку екоконцепцій, врахування рекомендацій з ергономіки, фізіології, психології, відеоєкології, бар'єрного середовища та інших), а вже потім питання естетики і економічності. Проектування бар'єрного середовища, бар'єрних конструкцій і форм, розробка принципів і методів бар'єрності є особливо актуальним завданням в наш час, час активного руйнівного впливу техногенного середовища на здоров'я і життя людей і на живу природу в цілому.

Прийшов час вирівняти існуючий дисбаланс між формою і ступінню справжньої безпеки і користі створеної форми.

Висновки.

В результаті аналізу, проведеного у даній статті, уявляється за необхідне зробити наступні висновки:

1. Низький моральний, культурний і освітній рівень населення, фактична відсутність виховуючих інституцій, бурхливий розвиток комерційних відносин, кризовий стан екології вимагають дій щодо цілеспрямованого екологічного виховання мас представниками інтелігенції, які усвідомлюють ступінь екологічної небезпеки і які мають відповідні можливості.
2. Одним з дієвих важелів підготовки високопрофесійних фахівців з проектування штучного середовища, гармонійного природному, а також ековиховання частини користувачів (самих проектувальників і через них їх рідних і близьких) є введення в систему підготовки архітекторів і дизайнерів завдань і навчальних предметів з практичного екопроектування.
3. Структура навчальної дисципліни «Екопроектування» повинна складатись як з теоретичного курсу, так і курсу практичного проектування, пріоритетним завданням якого повинна стати екологічна безпечність і екологічна корисність об'єктів проектування.

Подальші дослідження планується направити на інші питання врахування екологічних чинників в процесі проектування об'єктів архітектурного середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шимко В. Т. Архитектурно-дизайнерское проектирование. Основы теории. – М.: Архитектура, 2005. – 296 с.
2. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): Автореф. дис. ... доктора

- мистецтвознавства: 05.01.03 – Технічна естетика /Львівська національна академія мистецтв. – Львів, 2006. – 36 с.
3. Орлова О. О. Экологический фактор формообразования в дизайне: Автореф. дис. ... канд. искусствоведения: 05.01.03 – Техническая эстетика/ХГАДИ. – Харьков, 2003. – 20 с.
 4. Робочий навчальний план підготовки спеціалістів на 2004–2005 учб. р. за спеціальністю 7.120.103 «Дизайн архітектурного середовища» /Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури – Харків, 2004.
 5. Робочий навчальний план підготовки бакалаврів на 2006–2007 навчальний рік /Київський національний університет будівництва та архітектури. – Київ, 2006.
 6. Робочий навчальний план підготовки спеціалістів і магістрів на 2006–2007 навчальний рік за спеціальністю «Дизайн архітектурного середовища» //Київський національний університет будівництва та архітектури. –Київ, 2006.
 7. Робочий навчальний план підготовки магістрів на 2004–2005 учб. р. за спеціальністю 8.120.103 «Дизайн архітектурного середовища» /Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури.-Харків, 2004.
 8. Робочий навчальний план 2007–2008 н.р. підготовки бакалаврів (6.020200) і спеціалістів (7.020210) за направленням « Мистецтво», спеціальності «Дизайн», спеціалізації « Інтер'єр і обладнання».

ББК Ч 48 :72 + 72.01

НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІН В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ АРХІТЕКТОРІВ-ДИЗАЙНЕРІВ (за матеріалами дослідження процесів формування архітектурного середовища центру Черкас та досвіду педагогічної роботи)

Денисенко Ю. М., асистент кафедри ОА і ДАС
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Тел. 8 (067) 556-04-59; 8 (097) 010-57-27

Анотація. Стаття розглядає питання необхідності змін в архітектурно-дизайнерській освіті і необхідності введення в систему архітектурно-дизайнерської освіти навчальних дисциплін «Історія дизайну архітектурного середовища» та «Типологія предметного наповнення архітектурного середовища» і «Проектування обладнання архітектурного середовища».

Ключові слова – архітектурно-дизайнерська освіта.

Постановка проблеми. Поява наприкінці ХХ ст. нової професії «Дизайн архітектурного середовища», еволюція суспільства, його вимог до формування життєвого простору, розвиток науки, техніки, нових технологій, ускладнення відносин між природою, людиною і створеною нею штучною природою вимагають від архітекторів і інших спеціалістів рішення комплексних завдань, багаторівневих, неоднозначних. Як зазначає академік В. Шимко, внаслідок новітності зазначеної спеціальності, нестачі нових програм і підручників, якіб відображали специфіку підготовки архітекторів-дизайнерів, студенти навчаються згідно «шаблонів і програм, які успадковані від архітектури, хоча основи і секрети нової професії багато в чому кардинально відрізняються від архітектурних» [1, С. 3].

Тому система єдиної загальної підготовки архітекторів і архітекторів-дизайнерів до рівня бакалавру, з подальшим вибором архітектурної або дизайнерської спеціалізації, виправдовує себе лише в перехідний період (перехідний до становлення нової професії, поки